

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi teurasruhojen punnituksesta annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi teurasruhojen punnituksesta annettu laki. Laki sisältää säännökset niistä menettelytavoista, joiden mukaan teurastamossa teurastetun eläimen ruho on punnittava. Punnitustulos määrää lain mukaan teuraseläimen kauppahinnan silloin, kun hinta määräytyy teurasruhon painon mukaan. Lakia sovelletaan naudan, sian, lampaan, vuohen- ja hevosen ruhojen punnitsemiseen. Lain nojalla on annettu muun muassa säännökset toiminnan viranomaisvalvonnasta.

Kumottavaksi ehdotetun lain korvaavat Suomessa Euroopan unionin (EU) jäsenyyden johdosta voimaan tulleet Euroopan yhteisöjen (EY) naudan-, sian- ja lampaanruhojen luokitusta koskevat asetukset. Asetukset sisältävät säännöksiä teurasruhojen luokitusasteikoista, viimeistelystä ja punnituksesta. Merkittävimmät muutokset Suomen nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna koskevat EUOP-luokituksen virallista käyttöönottamista sekä punnituksen yhteydessä tehtävää kuumapainovähennystä.

Suurin osa EY:n ruholuokitusta ja punnitus-

ta koskevista säännöksistä sisältyy suoraan asianomaisiin EY:n asetuksiin. Asetukset edellyttävät kuitenkin eräiltä osin myös kansallista sääntelyä ja osa säännöksistä on jätetty kansallisesti päätettäväksi. Tällaiset säännökset annettaisiin ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain nojalla. Mainitun lain nojalla järjestettäisiin myös toiminnan viranomaisvalvonta.

EY:n teurasruhojen luokitusta koskevat asetukset eivät koske hevosia eivätkä vuohia. Näiden eläinten ruhojen punnitus, joka on määrältään hyvin vähäistä, ei edellytä myöskään kansallista sääntelyä eikä viranomaisvalvontaa. Vastaisuudessa hevosten ja vuohien laatuluokituksesta ja punnituksesta voitaisiin sopia käytännössä tuottajan ja teurastamon välillä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Suomen lainsäädäntö

Laki teurasruhojen punnituksesta

Teurasruhojen punnituksesta annetussa laissa (627/66), jäljempänä punnituslaki, säädetään menettelytavoista, joiden mukaan teurastamossa teurastetun eläimen ruho on punnittava. Punnitustulosta on lain mukaan käytettävä

teuraseläimen kauppahinnan määräämiseen silloin, kun eläimen hinta määrätään teurasruhon painon mukaan. Lakia sovelletaan naudan, sian, lampaan, vuohen ja hevosen ruhojen punnitsemiseen. Ruhoista on ennen punnitusta poistettava laissa määritellyt osat ja punnitus on suoritettava määräajassa teurastuksen jälkeen. Punnituksen suorittaa teurastamon palveluksessa oleva valantehnyt punnitsija.

Punnituslain nojalla on annettu asetus teurasruhojen punnituksesta (punnitusasetus;

80/67), jäljempänä punnitusasetus. Asetuksessa säädetään ruhosta poistettavista osista ja muusta punnituksen valmistelusta, punnitusmenettelystä ja punnitsijan kelpoisuusehdoista. Asetuksen mukaan punnituslain täytäntöönpanon valvonta kuuluu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosastolle. Teurastamossa punnituksen valmistelun ja toimittamisen valvonta kuuluu tarkastuseläinlääkärille. Tarkastuseläinlääkäri on lihahygienialain (511/94) mukaista valtion valvontaa ja tarkastustoimintaa varten teurastamolle määrätty eläinlääkäri, joka on eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen palveluksessa.

Punnitusasetuksen nojalla on annettu maatalousministeriön päätös teurasruhojen punnituksesta (81/67). Päätöksessä on annettu yksityiskohtaiset määräykset punnituksen valmistelusta, teurasruhojen merkitsemisestä ja punnituspäiväkirjasta sekä vahvistettu punnitsijan valan kaava. Valan vannomista koskevat yleiset säännökset sisältyvät valaa koskevien säännösten soveltamisesta annettuun lakiin (1051/86).

Laki Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta

Euroopan yhteisön (EY) yhteisen maatalouspolitiikan omaksuminen Suomessa on merkinnyt sitä, että suurin osa Suomen aikaisemmasta maatalouslainsäädännöstä on kumottu tai muutettu ja sen sijaan on tullut vastaava EY:n lainsäädäntö. EY:n lainsäädännön edellyttämien yleensä teknisluonteisten täytäntöönpanosäännösten sekä rangaistus- ja valvontasäännösten antamiseksi on Suomessa saatettu vuoden 1995 alusta voimaan laki Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta (1100/94). Laki on yleislaki ja sitä voidaan soveltaa myös EY:n teurasruhojen luokitusta koskevien asetusten täytäntöönpanoon.

Lain mukaan EY:n maatalouspolitiikan yleinen täytäntöönpano kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle, joka on myös yhteisölainsäädännössä tarkoitettu toimivaltainen viranomaisen. Ministeriö voi kuitenkin jonkin asian tai asiaryhmän osalta siirtää toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä määräämälleen hallinnonalansa viranomaiselle. Tarvittaessa tehtäviä voidaan siirtää myös muun hallinnonalan viranomaiselle edellyttäen, että asiasta sovitaan erikseen

maa- ja metsätalousministeriön ja asianomaisen ministeriön välillä. Maa- ja metsätalousministeriölle kuuluu lain mukaan myös yhteisölainsäädäntöä koskevan valvonnan järjestäminen. Valvonnassa voidaan käyttää apuna muun muassa maa- ja metsätalousministeriön alaisia virastoja ja laitoksia, maaseutuelinkeinopiirejä, kuntien maatalousviranomaisia sekä maatalous- ja puutarha-alan yhteenliittymiä. Yhteisölainsäädännön edellyttämän raportoinnin järjestämiseksi lakiin on otettu lisäksi säännökset viranomaisten tiedonsaantioikeudesta ja vastaavasti tietojenantovelvollisuudesta. Laki sisältää myös rangaistusseuraamukset yhteisen maatalouspolitiikan tai kyseisen lain ja sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta.

1.2. Euroopan yhteisön lainsäädäntö

Yhteinen maatalouspolitiikka ja maataloustuotteiden markkinajärjestelmät

EY:n maatalouspolitiikan tavoitteet on määriteltä Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa (Rooman sopimus). Tavoitteita ovat maatalouden tuottavuuden lisääminen, maatalousväestön kohtuullinen elintaso, markkinoiden vakauttaminen, elintarvikehuollon turvaaminen sekä kohtuulliset kuluttajahinnat. Tavoitteita toteuttaessaan EY noudattaa kolmea peruseriaa, jotka ovat: yhteiset sisämarkkinat, yhteisöpreferenssi ja yhteinen rahoitus. Yhteisillä sisämarkkinoilla tarkoitetaan sitä, että tullit, tuontimaksut, määrälliset rajoitukset ja muut kaupan esteet jäsenvaltioiden välillä ovat kiellettyjä. Kaupassa yhteisön ulkopuolisten valtioiden kanssa jäsenvaltiot noudattavat yhteisesti sovittuja sääntöjä. Yhteisöpreferenssillä tarkoitetaan yhteisön omien tuotteiden suosimista suhteessa kolmansien maihin. Yhteinen maatalouspolitiikka rahoitetaan EY:n budjetista maatalouden tuki- ja ohjausrahoitusta kautta.

Yhteinen maatalouspolitiikka voidaan periaatteessa jakaa hinta- ja markkinapolitiikkaan sekä rakennepolitiikkaan. Hinta- ja markkinapolitiikkaa toteutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelmissä, joita on 19. Eri tuoteryhmien järjestelmät rakentuvat pääosin samoille perusteille: yhteiseen hintajärjestelmään, tuontisuojaan, vientitukeen sekä erilaisiin tukija tuotannonohjausjärjestelmiin. Yhteinen hintajärjestelmä muodostuu hallinnollisista hin-

noista, joita ovat yleensä tavoitehinta, interventiohintaa ja kynnyshinta tai niitä vastaavat hinnat. Tuontisuojailla estetään tuonti tavoitehintaa alemmalla hinnalla pitämällä tuontihinnat maailmanmarkkinahintoja ja kotimarkkinahintoja korkeampina. Vientitukea käytetään EY:n ja maailmanmarkkinahinnan välisen hintaeron tasoittamiseksi. Lisäksi käytetään tuotantopalkkioita eräillä tuotteilla sekä suoraa tulotukea. Tuotannonohjausjärjestelmiä ovat muun muassa maidon, naudanlihan ja lampaanlihan kiintiöjärjestelmät sekä kesannointi. Vain asianomaiseen markkinajärjestelmään kuuluvia toimenpiteitä voidaan käyttää jäsenvaltiossa.

Yhteisölainsäädännön oikeudellinen luonne

EY:lle on annettu yksinomainen toimivalta maatalouspolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi. Jäsenvaltiot eivät pääsääntöisesti voi noudattaa kansallista maatalouspolitiikkaa tai antaa kansallisia säännöksiä asioista, jotka on säännelty yhteisötasolla. Yhteistä maatalouspolitiikkaa säännellään pääasiassa asetuksilla, mutta myös direktiiveillä ja päätöksillä.

Maataloustuotteiden markkinajärjestelmiä koskevat säännökset on lähes poikkeuksetta annettu asetuksilla tai niiden nojalla annetuilla päätöksillä. Asetukset ja päätökset ovat sellaisenaan Suomea sitovia ja ilman erillistä voimaannantoa välittömästi sovellettavia. Osa asetuksista sisältää kuitenkin säännöksiä, joissa edellytetään myös kansallista sääntelyä, esimerkiksi toimivaltaisista kansallisista viranomaisista, rangaistus- ja muita seuraamuksia sekä täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä tai määräyksiä. Asetuksissa on myös voitu jättää osa sääntelystä kansallisesti päätettäväksi. Kansallisella lainsäädännöllä on lisäksi mahdollista antaa täydentäviä säännöksiä silloin, kun EY:n säännökset sisältävät ainoastaan sääntelyn kohteena olevaa asiaa koskevat vähimmäisvaatimukset.

Teurasruhojen luokitusta koskevat asetukset

Yhteisön teurasruhojen luokitusta koskevat asetukset sisältyvät naudanlihaa, sianlihaa sekä lampaan- ja vuohenlihaa koskeviin markkinajärjestelmiin. Naudanruhojen luokitusta koskeva järjestelmä perustuu yhteisön täysikas-

vuisten nautojen ruhojen luokitusasteikosta annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1208/81 muutoksineen, sianruhojen luokitusta koskeva järjestelmä yhteisön sianruhojen luokitusasteikosta annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 3220/84 muutoksineen ja lampaanruhojen luokitusta koskeva järjestelmä lampaanruhojen yhteisön luokitusasteikosta ja tuoreiden ja jäädytettyjen lampaanruhojen yhteisön vakiolaadusta ja asetuksen (ETY) N:o 338/91 voimassaolon jatkamisesta annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2137/92 sekä edellä mainittuun asetukseen (ETY) N:o 338/91 muutoksineen. Asetusten perusteella on annettu tarkempia täytäntöönpanosäännöksiä järjestelmien soveltamisesta.

Asetukset sisältävät säännökset niissä tarkoitettujen eläinten luokitusasteikosta, viimeistelemisestä ja punnitsemisesta. Naudan ja sian ruhoissa on pakollisena käytössä niin sanottu EUROP-luokitus, joka on nykyisin sopimus pohjaisena käytössä myös Suomessa. Ruhot viimeistellään punnitusta varten poistamalla niistä asetuksissa säädetty ruhon osat. Viimeistelyasteessa ei ole merkittäviä poikkeamia Suomen nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna. Asetukset jättävät kuitenkin ruhojen käsittelyyn enemmän harkinnanvaraa, minkä vuoksi on käytettävä korjauskertomia ruhopainojen vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi. Punnituksen osalta on säädetty muun muassa punnituksen ajankohdasta sekä niin sanotun kuumapainovähennyksen tekemisestä punnituksen yhteydessä. Kuumapainovähennyksen määräksi on naudan ja sian ruhojen osalta säädetty kaksi prosenttia, mutta lampaanruhojen osalta vähennyksen määrä on jätetty kansallisesti päätettäväksi. Suomessa kuumapainovähennys poistettiin 1980-luvun lopussa.

Asetukset sisältävät varsin yksityiskohtaiset säännökset niissä säännellyistä asioista. Jäsenvaltioille on jätetty vain vähäistä harkinnanvaraa muun muassa järjestelmien kattavuuden, ruholuokkien, ruhojen käsittelyn ja punnituksen sekä eri toimenpiteiden järjestyksen suhteen. Jäsenvaltioiden on lisäksi säädettävä toiminnan edellyttämästä viranomaisvalvonnasta, joka on osa interventiotoimintaa.

Neuvottelutulos

Euroopan unioniin liittymisestä tehdyssä sopimuksessa, jäljempänä liittymissopimus, on

Suomelle myönnetty vuoden siirtymäaika naudan ja sian ruhojen luokitusasteikkoa koskevista asetuksista (ETY) N:o 1208/81 ja 3220/84. Sopimuksen mukaan säädösten soveltamista voidaan lykätä 1 päivään tammikuuta 1996. Lampaanruhojen osalta siirtymäajasta ei ole sovittu.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on sopeuttaa Suomen teurasruhojen luokitusta ja punnitusta koskeva järjestelmä EY:n maatalouden markkinajärjestelmiin sisältyviin teurasruhojen luokitusta koskeviin säännöksiin. Suomessa on tarpeen kumota teurasruhojen punnituksesta annettu laki, joka on nykyisin eräiltä osin ristiriidassa EY:n asianomaisten säännösten kanssa. Kumottavaksi ehdotettavan lain sijasta Suomessa sovellettaisiin jatkossa suoraan EY:n teurasruhojen luokitusta koskevia asetuksia. Kansalliseen päätösvaltaan jätetyistä sekä kansallisia säännöksiä tai määräyksiä edellyttävistä asioista annettaisiin määräykset maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain nojalla. Lain nojalla järjestettäisiin myös toiminnan edellyttämä viranomaisvalvonta. Tarkoituksena on, että valvontaviranomaisena toimisi eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos,

jonka palveluksessa olevat tarkastuseläinlääkärit suorittaisivat käytännön valvonnan. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä on tarkoitus muun muassa vahvistaa käytettävät ruholuokat, antaa määräykset luokituksen suorittajasta, määrätä punnituksen suorittamisesta silloin, kun sitä ei teknisistä syistä tai eläimen sairauden vuoksi voida suorittaa säädettynä aikana, sekä antaa tarpeelliset määräykset kuumapainovähennyksestä.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

teurasruhojen punnituksesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan teurasruhojen punnituksesta 9 päivänä joulukuuta 1966 annettu laki (627/66) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 24 päivänä tammikuuta 1995

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

ESKO AHO

Maa- ja metsätalousministeri *Mikko Pesälä*

